

Henrikas Radauskas

EILĖRAŠČIAI

ANGELAS IR SESUO ANGELIKA

Naujagimis angelas, – jis dar negali paskristi, –
Nusilpusiom rankom įkibęs į medžio šakelę,
Vos girdimai rauda. Jis bijo į žemę nukristi,
Jis užvertką veidą į gęstantį debesį kelia.

Našlaičiai, porom surikiuoti, mieguistame parke
Praeina ploni ir geltoni kaip žydinčios pienės.
„Sesute Angelika, medyje angelas verkia.“
„Ir vėl tu pradėsi kliedėti, eime vakarienės.“

BALTI MALŪNAI

Balti malūnai mala laiką,
Ir laikas byra ant kalnų,
Ir gruodžio šaltos rankos laiko
Bažnyčios bokštus už sparnų.

Ir jie paskristi nebegali,
Ir aš paeiti negaliu.
Ir kas dabar pasieks tą šalį,
Kur faunas miega tarp gėlių
Ir mėnuo groja rageliu?

DAINOS GIMIMAS

Aš nestatau namų, aš nevedu tautos,
Aš sėdžiu po šakom akacijos baltos,

Ir vėjas dangiškas į jos lapus atklysta,
Ir paukštis čiulbantis joj suka savo lizdą,

Ir skamba medyje melodija tyli,
O aš klausausi jos ir užrašau smėly,

Ir vamzdį paimu, ir groju, ir dainuoju
Su vėju ir paukščiu ir su medžiu baltuoju,

Ir ūžia debesys nežemiškos spalvos
Virš tos dainuojančios ir grojančios kalvos.

FONTANAS

Ant cementinės urnos guli parke
Geltonas lapas. Didelis ruduo.
Fontano liūtui liejasi pro gerklę
Pasidabruotu upeliu vanduo.

Stambiais geltonais lapais liepos verkia.
Dvi varnos kranksi nežinia kodėl.
O liūtui liejasi vanduo pro gerklę,
Ir aukso klevas dreba kaip žvaigždė.

GĖLĖ IR VĖJAS

Gėlė pasakė vėjui, kad ji pražys rytoj,
O vėjui pasigirdo, kad ji pasakė „tuoį“, –
Tas pakuždėjo broliui, o brolis dar kitam,
Jauniausiam ir linksmiausiam, kvailam ir nerimtam.

Ir tas atvarė debesį ir ėmė pilti lietu
Ir saulės krosnį išpūtė, kad ji karščiau spindėtų,
Ir visą kaimą sujaukė ir dūko be galvos
Ir trunkės klausinėdamas, kurios ji bus spalvos.

Ir nutarė nelaukusi pražyst gėlė gera,
Ir plyšo drėgno pumpuro žalia skara, –
Gėlė baltai pražydo, ir baltą gėlę tą
Lingavo vėjas šaukdamas: „Balta, balta, balta!“

GIRTUOKLIS GRĮŽTA NAMO

Kai tu, šventa šeima, ilsies,
Girtuoklis vidury nakties
(Jo klauso liepos ir vežikai
Ir neužmigę katalikai)
Dainuoja apie mergeles,
Ir darželes, ir rūteles.

Jam grindinys kaip ratas sukas,
Jį stumdo lempų spinduliai,
Ir mažas auto kaip šuniukas
Jį puola, lodamas žaliai.

Jis mašinai per snukį duoda:

„Daugiau nebenorėsi lot!“
Bet auto meta jį į juodą
Klaną ir pradeda kvatot.

Jis mašinos juokų neboja,
Klane gulėdamas dainuoja.

Dainuoja apie žirgelius,
Ir mergelius, ir darželius
Girtuoklis vidury nakties,
Kai tamsta, angele, meldies.

HOMERO JAUNYSTĖ

Aš gėriau putojantį pieną,
Aš valgiau nežemišką duoną,
Žiūrėjau į žėrinčią dieną:
Į žydinčią gėlę raudoną.

Man piemenys grojo vamzdeliais
Pavėsyje aukšto platano,
Ir bitės auksiniais indeliais
Man kvepiantį medų gabeno.

O, kaip man beprotiškai sekėsi!
Man vynuogės nokti skubėjo,
Ir sunkios, įsirpusios kekės
Laimingos prie lūpų virpėjo.

Su lyra klajodami dviese,
Mes karą ir kardą giedojom
Ir vasarą aukštą ir šviesią
Ir riedančią bangą po kojom.

O žvaigždės, pradėjusios kilti,
Ant jūros rankas auksines
Uždėjo ir liepė nutilti,
Kad ji neprikeltų manęs.

KAŠTANAS PRADEDA ŽYDĖT

Velniop nueina aukštas menas,
Ir nebegalima liūdėt,
Kada pavasarį kaštanas
Už lango pradeda žydėt.

Jis verčia lyti karštą lietų
Ir pūsti vėjus iš pietų,
Jis žydi taip, kad išsilietų
Kaip upės širdys iš krantų,

Kad nuo stalų nulėktų knygos,
Kad alptų tvankūs vakarai,
Kad imtų siausti tokios ligos,
Kurių nežino daktarai,

Kad viskas degtų ir putotų,
Kad paukščiai švilptų, kol užkims,
Kad naktį motinos raudotų,
Namo negrįžtant dukterims...

O medžiuos dega tylios žvakės –
Baltuos žieduos rausvi taškai, –
Ir pareini namo apakęs,
Ir plunksna rašalą taškai.

KATĖS

Čia gyvena persiškos katės,
Nesirūpinančios vaikais.
Kambarys, jų kūnus pamatęs,
Ėmė klotis lėtais šilkais.

Jos nuėjo per kilimo taką
Ir ištirpo šilko klane.
O nuo sienų muzika teka,
Susikaupus ąsočio dugne.

Natiurmorte, sklaidydamas tamsą,
Tyliai liejasi žemas do.
O vandentiekį tragišką Brahmsą
Repetuoja pamišęs vanduo.

Pergamentu apvilktas tomas
Zaratustrą cituoja sapne,
Ir praeina katės fantomas,
Atsimušęs šilko klane.

LIETUS

Lietus plonom stiklinėm kojom
Po visą sodą bėginėja.
Lazdyno žalsvos šakos moja,
Džiaugsmingai krūpčioja alėja.

Miško aikštelėj senas beržas
Iškėlė žalią kiaurą skėtį,
Ir iš vandens purienos veržias
Pasaulį auksu sužavėti.

Geltonu vingiu žaibas liejas,
Nurieda dundesys platus.
Po visą žemę bėginėja
Stiklinėm kojom tas lietus.

MERGAITĖ PAJŪRY

Dvi rausvos mergaitės kojos
Nueina jūros krantu.
Tai jų mano sapnas jieškojo,
Klajodamas tiek naktų.

Jos eina tarp kriauklių, žolelių,
Jos mindo baltas putas,
Ir puola širdis ant kelių
Prieš tas žydinčias radastas.

PASAKA

Pro dūmus traukinio, pro vielas telefono,
Pro užrakintas geležies duris,
Pro šaltą žiburį, beprotiškai geltoną,
Pro karštą ašarą, kuri tuojau nukris,

Pro gervių virtinę, kuri į šiaurę lekia,
Pro gnomų požemiuose suneštus turtus –
Atskrenda Pasaka, atogrąžų karšta plaštakė,
Ir mirga margas spindulių lietus.

Septynias mylias žengia vaiko koja.
Našlaitės neliečia vilkai pikti.
O Eglės broliai dalgiais sukapoja
Jos vyrą Žaltį jūros pakrašty.

Voras su trupiniu į dangų kelias.

Kalba akmuo ir medis nebylys.
Ir jieško laimės, ant aklos kumelės
Per visą žemę jodamas, kvailys.

Pasaulis juokiasi, paspendęs savo tinklą
Ant žemės vieškelių, takelių ir takų.
Klausau, ką Pasaka man gieda kaip lakštingala,
Pasauliu netikiu, o Pasaka tikiu.

PAVASARIO NAKTIS

Skambi lakštingala triukšmingai gieda.
Alyvom kvepia senstanti naktis.
O žalias mėnuo per medžius atrieda
Ir ima šviesti tiesiai į akis.

Atsiminimai skrenda mėnesienoj
Kaip angelai, ir aš nebegaliu
Užmigt nuo liepos silueto sienoj
Ir nuo žalių mėnulio spindulių.

O laikrodys kartoja seną melą,
Kad laimė šypsosi, kad ji gera,
Ir bėga jo tikėjimas per stalą
Į džiaugsmą didelį, kurio nėra.

RAUDONI MEDŽIAI

Raudonų medžių kaip sargų
Apstotas nerandu sau vietos.
Kiekvieną rudenį sergu
Nostalgija ne šios planetos.

Tu nusiminęs nueini,
Tu liūdną savo žingsnį lėtini,
Naktis, galinga ir švelni,
Tau duoda rūbą fioletinį.

RUDENS VEIDAS

Aš mačiau šiandie veidą rudens,
Liūdną veidą tarp lekiančių lapų.
Gilumoj geležinio vandens
Jam nuo ašarų akys sušlapo.

Gilumoj, kur be galo tylu,
Šitas liūdintis veidas gulėjo,
Negirdėjo lėtų spragilų
Nepavargstančio, aklo kūlėjo.

Abejingi, laimingi lašai!
Visas oras nuo lapų geltonas.
Tu kaip orkestrą liėtų prašai,
Kad jis liėtųsi tirpstančiais tonais

Visada, visada, visada,
Kad lietus niekuomet nepraeitų.
Kad stovėtų šita valanda,
Tartum marmuro deivė balta,
Tarp užmiegančių, giedančių fleitų.

STRĖLĖ DANGUJE

Aš – kaip strėlė, kurią paleido vaikas
Į baltą obelį žaliame pajūry,
Ir debesis žiedų, tarytum gulbė,
Mirgėdamas į bangą nusileido,
Ir stebis vaikas ir negali putų
Atskirti nuo žiedų.

Aš – kaip strėlė, kurią stiprus ir jaunas
Medžiotojas į praskrendantį arą
Paleido, bet į paukštį nepataikė
Ir sužeidė didžiulę seną saulę
Ir visą vakarą krauju užpylė,
Ir numirė diena.

Aš – kaip strėlė, kurią netekęs proto
Kareivis prieš apsuptoj tvirtovėj
Paleido naktį į galingą dangų
Prašyt pagalbos, bet, neradus Dievo,
Strėlė klajoja tarp šaltų žvaigždynų,
Nedrįsdama sugrįžt.

TĖVYNĖS VĖJAS

Karališkus kraštus nualinęs,
Nukritęs žemėn iš dangaus,
Kaip karštas kirvis kerta kalinius,
Jis širdį perkerta žmogaus.

Ir štai išauga Odisėjyje
Kaip kalnas aukštas ilgesys,
Ir lengvas laivas virpa vėjyje,
Ir erdvės kurtina ausis.

Ugnis, ugnis, ugnis mėlynėje!
O, vėjų ir ugnies našta!
Krantė, po žalio vario pinija,
Kalipsė miršta užmiršta.

Jos ašaros i smėlį sunkiasi,
Krūtinėj draskosi druska.
Ant kriauklių nukrenta apsunkusi,
Per daug pavargusi ranka.

Jos akyse užgęsta pasaka.
Ji guli visiškai rami.
O mylimasis vairą pasuka
Ir plaukia šiaurės kryptimi.

ŠVENTĖ PARKE

Šitas klumpantis muzikos ritmas,
Ir lengva lyg pūkelis širdis,
Lyg pūkelis, kurs sukasi skrisdamas,
Ir nežinoma ateitis.

Linksmas vynas putoja ir laistos,
Plaukia balsas, švelnus ir gilus.
O žvaigždžių neužgyjančios žaizdos
Pro pavasarį žiūri į mus.

Mes nuklystam į juodas alėjas,
Į pražydusių medžių kvapus,
Kur mėnulis liūdėdamas liejas –
Kaip aliejus – į liepų lapus.

VAKARAS

Vakaras. Nereikia nieko,
Tik sėdėti ir žiūrėti,
Kaip ta saulė mus palieka,
Ir lyg vakaras žerėti.

Ir matyt, kaip upėj gluosnis
Atsispindi ir lanka,
Ir kaip žemę ima glostyt
Šilto vakaro ranka.

Ir girdėt ties galva skrendant
Nepažįstamus paukščius,
Ir matyt į naktį brendant
Kažką murmančius medžius.

Taip sėdėti ir žiūrėti
Be jokios, jokios minties
Ir jau nieko nenorėti,
Nieko, nieko, net mirties.

VENEROS GIMIMAS

Žaibas muša į okeaną, įtūžusi banga meta ją iš gelmių į krantą, ir jiniai stovi ligi kelių vandenį, visa aplipusi dumbliu, apraizgyta lašančiais žolių tinklais. Maži krabai bėga jos kūnu žemyn, jūros žvaigždės ir jūros ežiai krenta jai nuo galvos ir pečių, grįždami į savo drėgną tėvynę. Iškėlusi rankas, ji trinasi smėliu apneštas akis, kurios dar tebemato koralų ir vandens anemonų girias, elektros žuvis ir nutekančių formų, švelniausių spalvų gyvūnus: gelmių plėšikus, apsimesčiusius rojaus gėlėm.

Žaibas muša į žvejų kaimelį, prisiglaudusį tarp uolų, kelios lūšnos nuvirsta į jūrą, – jai nebėra ko bijoti: dangus sunaikino jos gėdingo gimimo liudininkus. Debesis nusileidžia žemyn, kietom srovėm nuplauna dumblą nuo jos kūno, kuris sušvyti perlamutro vaivorykštėm besileidžiančios saulės šviesoje. Išsilijęs, jis pridengia ją permatoma skraiste, ir jiniai, atsargiai kvėpuodama neįprastai aštriu žemės oru, šypsodamasi sau pačiai, eina pajūriu į artimiausią smuklę, kur dar šiąnakt su pravažiuojančiu pirkliu pradės savo linksmą ir purviną, begalinių triumfų kupiną žemės gyvenimą.

VIENARAGIS

Iš flamandiško kilimo, blunkančio oro šilkinio,
Ar iš pasakos, kur sakalai ir alchemikai miega,
Jis iššoka, akim kaip žibuoklėm nušviesdamas pievą,
Ir nubėga per skambantį mišką – gražus vienaragis.

Sakalai, nusigandę, pro virpantį medį pakyla,
Ir alchemikai braižo ant stiklo ugninę figūrą,
O heraldiški liūtai nuo skydo nušoka į žemę,
Ir jų aukso karūnos po pasakos orą pabyra.

Vienaragis įeina į juodą, užnuodytą upę,
Ir vanduo, tartum stiklas, giedrėja ir plaukdamas gieda,
O ištroškę žirgai ir lakštingalos vandenį geria,

Ir su naščiais nuo kalno atbėga prie upės merginos.

Vienaragis, sužvengęs, nuo kailio vaivorykštę krato,
Ir merginos rieškučiom žaibuojančius deimantus beria,
O jis grįžta per mišką į niekad nebuvusį laiką,
Kur kiti vienaragiai po liūdinčiu ąžuolu ganos.

ŽIEMOS DAINA

Sūkuriuotom gėlėm, pasiklydusiais paukščiais,
Nepaeinančiais, griūnančiais sniego kalnais
Apsitvėrė žiema, – neįžiūrimais aukščiais,
Nepagaunamais, alpstančiais tonais švelniais.

O eilėraštis gimsta – kaip vėjas – iš nieko
Ir skambėdamas bėga pusnim neramus,
Bet negali daina prasimušti pro sniegą
Ir sugrįžta – kaip vėjas – į savo namus.

RYTAS GELEŽINKELIO STOTY

Atrieda rytas traukiniais nerimstančiais.
Jo žvilgiai spindi bėgių geležim.
Dangus ir miškas ir peronas gimsta čia,
Kur buvo vien tik tamsuma graži.

Iš nebuvimo, iš nakties, iš nerimo
Išėmęs mėto tolius ir medžius.
Pajutę spindulius aušrinės beriamus,
Pravirksta rasos, kad reikės nudžiūt.

Stoty budėtojas bučiuoja sužadėtinę
(Sapne, po laikrodžiu, kurs rodo tris po keturių).
Ant stalo juokiasi saldainis mėtinis.
Ir Morse mirksi mirgančiu variu.

Ant žydro stiebo rytas kelia inkilą,
Raudoną dėmę tarp žalių beržų.
Du žvirbliai pešasi ant geležinkelio
Dėl saujos saulės avižų.

BEGALINIS LIŪDESYS

Ant melsvo fono – žvaigždės blyškios.

Naktis kaip ašara šviesi.
O žemėj žydi baltos vyšnios
Ir begalinis liūdesys.

Pavasario gėlė tyli
Žolėj geltoną veidą slepia,
Pasaulis liejasi ir kvepia
Liūdnam mėnulio spinduly.

Danguj apalpę žvaigždės guli.
Naktis betikslė ir šviesi.
O senas, virpantis mėnuli,
O begalinis liūdesy!

PANELEI, KURIOS NĖRA

Jinai galvoja angelais
Ir akvarelėmis svajoja,
O aš – velniais ir kaliniais
Ir smuklių spiritiniu rojum.

Jinai yra visai kita, –
Ne Margarita, nors blondinė.
Balta, švelni ir nekalta,
Auksinė ir nešiandieninė.

Skaitau, sugrįžęs vakare,
Apie Ženevą, apie miltus,
Apie premjerą teatre,
Apie nušokusią nuo tilto.

Jos akys žiūri iš skilčių,
Iš korpuso ir iš petito,
Ir baltą šypseną girdžiu
Blondinės, nors ne Margaritos.

MARIONEČIŲ NAKTIS

Miestui aušrą uždega elektra.
Stiklo briaunos svaido spektrą.

Šaipos, kraipos vartų numeriai,
Visas miestas šiąnakt numirė.

Šviesūs skaičiai slepia juoką tylų,

Lempų liepsnos gesdamos suskyla.

Balgana naktis gatvelėse.

Marionetės keliasi.

Iš nakties į aikštę bėga lėlės,

Gražios, aklos mergužėlės.

Arlekinas šnibžda: „Kur mes matėmės?“

Švelnios, lieknos rangosi gyvatėmis.

Medžio galvos. Šilkas. Medžio rankos.

Šoka, cypia, juokiasi ir trankos.

PASIKEITIMAI

Tamsoj girdžiu, kaip srovės pilsto žvirgždą,

Kaip cypia mirdama akimirka.

Viršuj manęs sudžiūvę šakos girgžda.

Į naktį kažkas žvaigždę įmerkia.

Esu visur: ir baimėj fakelo,

Ir augalų žaliose nekaltybėse.

Aš žvaigždę krentančią kaip vaiką pakeliu

Beribėse platybėse.

Aš jauno mėnesio nulaužiu ragą,

Ir jis per naktį žemėj mėtosi,

O žmonės mano, kad stebuklas dega

Nepaprastose vietose.

O rytmetį žaliais žaibais kvatoju,

Kad apgavau tiek tūkstančių,

Ir rodos elgetoms, kad mato rojų

Tarp debesėlių rūkstančių.

MIESTE

Į geležinę kasą – pinigas.

Sidabras žydi sidabre.

Ir juokias akys žilo ciniko

Kaip balerina teatre.

Asfaltu skrenda atspindys –

Maži, melsvi taxi,
Raudonas, ilgas spindulys
Ir paslaptis šviesi.

„Aš jiems sakau: nekreipkit dėmesio...“
Geltona, mėlyna šviesa.
„Be darbo, ponas, šeštą mėnesį...“
„...juk ji meilužė jo, tiesa?“

Ugningai juokiasi naktis:
Arti – toli – arti.
Dainuoja auto ir širdis
Ir garvežys stoty.

Toli, asfaltų perspektyvoje,
Šviesioj vienatvėj – žiburys.
Ir gundo gatvėj žmogų gyvąjį
Išdresiruota moteris.

GELMIŲ SUKILIMAS

Aš daug turiu tokių gelmių,
Kurios su nieku nesiderina.
Jos kartais tyli, – ir ramu,
O kartais ima kelti nerimą.

Vidunaktį kur nors giliai
Prasideda tyli melodija,
Ir jos raudoni spinduliai
Visas kitas gelmes užnuodija,

Ir kitos ima rėkt ugnim,
Raketomis, gaisrų sirenomis,
Nebesiskaito su manim
Širdis, ir kraujas krenta venomis

Lyg koks akmuo. Ir taip toliau:
Prie jų prisideda arterijos,
Ir gaisras veržias vis giliau,
Ir ima degti sausos prerijos,

Kaip pas Main Ridą, kurs mane
Antroje ir trečioje klasėje
Svaigino, – ir ugnies tvane
Indėnai joja mano dvasioje.

Šuo suloja. Ir aušra
Staiga užgęsta. Nei isterikos
Kvailos, nei raitelių nėra,
Nei tos mainridiškos Amerikos.

Tyli ir banali naktis:
Ramiai juoduoja kampo linija,
Ant stalo guli pilnatis,
Ir blykčioja vanduo stiklinėje.

MIESTO SODE

Aš jaučiu, kaip jie auga ir tempiasi.
Sužaliuos, pražydės ir nuvys,
O virš miesto, vidurnakčio lempose
Bus geltonas, ramus spindulys.

Ir kiekvieną pavasario vakarą
Miesto sode vaikšto būriai.
Kažkas mėnesį liepoje pakaria,
Ir ant vario – juodi pumpurai.

Aš jaučiu tą skleidimąsi liūdintį:
Pražydės ir nuvys, –
Ir tada negalės pasijudinti,
Kaip šachmatų medinis arklys.

AFRODITĖ IR NARCIZAS

Nei mėnulio, nei žvaigždžių,
Nei gėlių, nei angelų.
Šventą žiemą, šaltą dieną
Baltu vieškeliu einu.

Saulė bėga danguje,
Vėjo rankos gaudo ją.
Plyšta plazdantys šilkai:
Miglos, ūkanos, rūkai.

Ir nuoga, kaip Afroditė,
Sidabrinė saulė švyti,
Ties numirusia žeme
Šypso šypsena ramia.

Ir be rūbų, kaip Narcisas,
Stovi nuogas miškas visas,
Lieknos liepos ir klevai –
Balto marmuro dievai.

ATRADIMAI

Aš ieškau, nieko nepametęs.
Randu žodžius, randu rimus.
Džiaugiuos, kaip geležėlę radęs.
Aš vaikštau vienas, neramus,
Neprijaukinamas, kaip katės.

POETAİ, ARBA KATASTROFA

Iš mūsų juokias padavėjos
Ir frantai šaiposi kvailai,
Mums švarko nesiuva siuvėjas,
Mus nemaitina angelai.

Mums tik vidurnakčio mergaitės
Pamoja gęstančioj šviesoje,
Ir blyškios žolės, kaip našlaitės,
Pravirksta vakaro rasoj.

Žvaigždes skaičiuojam kiaurą dieną,
O naktį geriam su velniais
Ir kreivą restorano sieną
Išrašom posakiais švelniais, –

Ir kaip žarijos žėri strofos
Tarp peteliškių ir gėlių,
Bet nieks nemato katastrofos,
Kuri ateina iš eilių:

Per sieną švilpia karštas vėjas,
Ir ima degt apmušalai,
Ir bėga baltos padavėjos,
Ir gieda kėdės ir stalai.

Ugningos vėliavos iškeltos,
Mirtis įeina į namus,
Pro langus meta dūmus, baldus,
Riksmus, beprotiškus klyksmus.

Į juodą naktį sminga peilis
Raudonas. Skraido pelenai.
Gaisrų pašvaistėj gimsta eilės
Ir miršta žmonės ir namai.

JŪRININKO IŠKELIAVIMAS

Šlama vienišos liepos nakty be krantų.
Jauną mėnesį uždengia tavo plaukai.
Aš laikaus už tavęs. Aš į laimę krentu
Kaip į jūrą. Tu šiandien kaip upė plaukei

Pas mane ir dabar apie mirusią motiną
Man kalbi, apie vyturius ir langines
Ir atbėgančiam spinduliui pradedi moti,
Kad sustotų, ir virpančia ir stikline

Pavirsti. Kad nedužtum, tau debesį minkštą
Kloja geras gegužis. Geltona žvaigždė
Gvazdikais ir pasakom kvepia ir miršta.
Jau inkaras kyla. Neverk, sudie.

MERGAITĖ PAJŪRY

Dvi rausvos mergaitės kojos
Nueina jūros krantu.
Tai jų mano sapnas ieškojo,
Klajodamas tiek naktų.

Jos eina tarp kriauklių, žolelių,
Jos mindo baltas putas,
Ir puola širdis ant kelių
Prieš tas žydinčias radastas.

KRAUTUVĖLĖS PARDAVĖJA

Mergaitės veidu teka ašaros:
Mylėjo, prisiekė, nerašo.
Negalima grąžinti vasaros,
Ir ji rankas ant slenksčio grąžo.

Sugriuvo pilys, mirė pasakos.
Miestelis rudeniui patvinęs.
O krautuvėje – virvės, pasagos

Ir viny, viny, viny, viny.

PEIZAŽAS

Tirštoj, itališkoj dangaus mėlynėj
Du medžiai rieda, tartum rutuliai,
Ir skamba vėjai slidūs ir stikliniai
Aplink medžius, dainuojančius žaliai.

Nuo kalno upėn ritasi peizažas.
Dangus ir saulė tyška į šalis.
O lapuose paklydęs cypia mažas,
Geltonas kaip viščiukas spindulys.

FANTASTIŠKA NAKTIS

Mėnulis pamanė, kad lempa
Jisai – ir nustebeš užgeso.
Per krūmus bėga ir šlampa
Pavasario kojos basos.

Ant stogo nukritusios, tampa
Raketom akacijų kasos
Ir dega ir nušviečia kampą
Pradėjusios šokti terasos.

Ir gulbės į dangų pakyla,
Ir liepų choras prabyla,
Ir vėlei laimę girdi:

Jos aidas pradeda grįžti,
Šlamėti kaip šilkas ir plyšti
Ir plaukti kaip lietūs girti.

GĖLĖ

Ieškau džiaugsmo – auksinio skatiko,
Nes plaukiu liūdesy, kaip žuvis
Vandeny. Man gėlė patiko,
Nusiskyniau. Bet ji nuvy,

Ir paliks vien stiebelis sausas
Mano liūdinčioj rankoj. Lietus

Plauks langais. Ir nuplauks mano džiaugsmas,
Ir stovėsiu, praradęs turtus.

AŠ NIEKO NEŽINAU

Aš nieko nežinau, aš nieko neturiu,
Brendu per tuštumą be jokių žiburių,
Ir vien tiktai vanduo man kalba apie tai,
Kad reikia pagaliau pradėt gyvent rimtai.

Bet aš jo neklausau, bet aš neatsakau,
Aš nuogas kaip ruduo, aš visko netekau,
Per juodą dykumą tylėdamas einu
Su nuobodžiais balsais verksmingų vandenų.

PILNATIS

Kokios naktys didžiulės, ir žalios, ir kvepiančios būna!
Upėj spindi kaip peilis šviesa nerami ir skaudi.
Aš brendu per rasas, pagal užiantį, žalią malūną,
Į tą naktį, kuri nebesutelpa mano širdy.

Ant baltų debesų spinduliai nejudėdami guli,
Ir į verkiančią tylumą medžiai nuleido šakas.
Miško vagys ir moterys žiūri į sunkų mėnulį, –
Vagys juokias, o moterys verkdamos laužo rankas.

Aš brendu per rasas, per stiklinį vidurnakčio vyną.
Liūdesių vaivorykštė pražysta ant mano galvos.
Skrenda mano šešėlis į naktį ugningą ir gryną,
Kaip šešėlis žvaigždės, kaip šešėlis žvaigždės negyvos.

Tokią naktį trapi melancholija žemėje plečias
Ir virpėdama tirpsta numirusio vaiko šypsniu,
Ir į žalią mėnulio voratinklį, kabantį medžiuos,
Krenta širdys išblyškusių ir nelaimingų žmonių.

ČIURLIONIS

Tarytum ežero dugne nugrimzdęs klonis,
Kur liūdi žaluma pavargusioj mėlynėj,
Nutilo sienose žaliuojantis Čiurlionis,
Ir žiba fosforu vijokliai vandeniniai.

Čia amžiai baigėsi, čionai sustojo laikas,
Pražydo pasakoj karališki pelėšiai.
Į pienę miegančią vos gimęs žydras vaikas
Rankas užsnūdusias per žalsvą miglą desia.

Žvaigždynų soduose, kur sidabrinės lingės
Beveik nesisupa, kur pumpurai nesprogsta,
Ant svyrančių šakų linguojas žvaigždės tingios
Ir mėnesio šviesoje numirusioj prinoksta.

Tylus švytėjimas pražydušios nirvanos
Sutirpsta rūbuose medūzos kristolinės,
Ir užiančiom gelmėm kartoja Okeanas
Galingą ilgesį dainuojančios undinės.

GEGUŽIS

Naktį griausmas topoli spiritu palaisto.
Žemėj sklinda karštas kvapas nuodėmingo vaisto.

Garsiai – kaip granatos – sprogsta pumpurai.
Jau iš anksto matos: baigsis negerai.

Miškuose šaltiniai muša kaip šampanas,
Krūmuos griuvinėja pasigėręs Panas.

Žemė užia bitėm, žaidžia vabalais,
Upėj plaukia debesys putotais gabalais.

Plazda žalios telegramos vieškelių stulpuos,
Ir numirėliai neramūs gieda žydrinčiuos kapuos.

LUNATIKĖ

Ji stovėjo aukščiausiam bokšte
Ir kalbėjo su mėnuliu.
Jai tarp rankų skleidėsi puokštė
Fosforinių miego gėlių.

Žemėj rėkė našlys, jos vyras,
Žemėj springo našlaičių malda.
Mėnuo buvo šaltas ir tyras
Ir liepsnojo – kaip visada.

Žalios žvaigždės kvepėjo kaip rūtos,
Švelnios gelmės ją šaukė vardu,
Visą erdvę užliejo putos,
Sukapotos aukso kardu.

Mėnuo ją pripildė lyg indą,
Ir nualpus, plaukais palaidais,
Ji blyškia kometa suspindo
Ir nuskrido elektros laidais.

ŽODIS

Jie kirviu sukapojo žodį,
Užrakino vario raktu,
O jis mūro akmenį skrodė
Nemirtingo žingsnio taktu.

Prieš jį puolė javai ant kelių
Ir nutilo paukščiai, kada
Jis aidėjo aklų trobelių
Sidabrinės dainos gaida.

Jį už ančio nešėsi vaikas
Vakarų aušros ramume,
Jį augino didelis Laikas
Šaknimis po gruodžio žeme.

Saulė pramušė plutą švino,
Sultys ėmė ūžt kaip kadais,
Šakomis padangę užtvino
Ir užpylė žemę žiedais.

SAULĖLYDIS

Sumaišęs vėją su vynu,
Išgėręs, gatvėmis einu,
Ieškodamas lengvos širdies,
Linksmos, karališkos mirties.

Į dangų bėga kaminai,
Per dangų nuskrenda varnai,
Veidai dainuojančių draugų,
Drugiai iš moterų plaukų.

Padangė liejasi variu,
Aš orą degantį geriu,
Man graso peiliai žiburių,
Aš jokio ginklo neturiu.

Aš ieškau šypsančios mirties.
Kas rojun kelią man nuties,
Ateiti laimei įsakys,
Užmerks nustebusias akis?

LOTOFAGŲ ŠALIS

Neatsargios auklės seka jiems lopšy pasakas apie saldžiąją Lotofagų šalį, ir jie vaikystę praleidžia kaip sapne, laukdami valandos, kada galės leistis į tolimą kelionę.

Kaip lopšys supa juos laivas švelniose nereidžių rankose (dievai palankūs tokioms kelionėms), ir kaip lopšiai linguoja kupranugariai, eidami nuo oazės prie oazės.

Pasiekę Lotofagų šalį, jie ima valgyti lotoso vaisius ir tuojau pat pasisotina, bet nesiliauja valgę ir netrukus užmiršta tėvynę. Ir, išbuvę Lotoso krašte šimtą ar tūkstantį metų (saulė ten niekad nesileidžia, ir ten niekas neskaičiuoja laiko), jie pasenę nusilpsta ir nebepakelia rankų vaisiams nuskinti ir šalia lotosų krenta ant smėlio.

Lotofagai išneša juos iš lotoso girių ir paguldo mirštančius saulėj, ir jie vos girdimai rėkia, bado ir troškulio draskomi, ir niekad nemiršta (saulė niekad nesileidžia Lotofagų krašte, ir ten niekas neskaičiuoja laiko).

TVANKI NAKTIS

Gėlės, keisdamos formas,
Nebepažįsta savęs,
Žydras nakties chloroformas
Liejasi į gatves.

Širdis herojiškai laikės,
Staiga netenka valdžios.
Medis, pasaką baigęs,
Pradedą iš pradžios.

Kraujas užmigdo ryžtą
Virpančios, nekaltos.
Šilkas rėkdamas plyšta
Ant krūtinės karštos.

Išsipučia rausvos šnervės,
Susprogsta laimė – giliai.

Per dangų skrisdamos gervės
Kalbasi kaip angelai.

Gėlės, keisdamos kvapą,
Nebepažįsta savęs.
Rasa nurieda per lapą, –
Visus į rojų nuves.

Henrikas Radauskas, *Visi eilėraščiai*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2007.